

Llei 1 (1982, de 3 de març, de fundacions privades)

EL PRESIDENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de Catalunya ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que estableix l'article 33.2 de l'Estatut d'Autonomia, promulgo la següent

LLLEI

L'article 34 de la Constitució reconeix el dret de fundació per a finalitats d'interès general i l'article 53 preveu que l'exercici d'aquests dret només podrà ésser regulat per Llei, que en tots els casos n'haurà de respectar el contingut essencial. I l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, en l'article 9.24, en relació amb el 25.2, atribueix a la Generalitat la facultat de dictar la regulació legal de l'esmentat dret pel que fa a les fundacions que exerceixin llurs funcions principalment a Catalunya.

Aquesta regulació és important, per raó de la gran tradició existent a Catalunya en matèria de fundacions i de la conveniència que, a l'hora d'implantació de l'autonomia catalana, una normativa adequada sigui un estímul eficient per a la dedicació de nous capitals privats a la realització de finalitats d'interès general que coadjuvin amb els poders públics catalans a la satisfacció de les necessitats generals de la comunitat.

D'altra banda, el concepte de fundació va evolucionant en tot el món, i manca una regulació legal que respongui a la concepció actual d'aquestes entitats d'acord amb les necessitats del moment.

L'Estat, ben conscient d'aquests fets, es proposa de posar al dia l'actual legislació, molt desfasada i fragmentària; la Generalitat no pot restar al marge d'aquest moviment, i per això, mitjançant aquesta Llei, escomet la regulació legal de les fundacions privades, seguint l'esperit dels preceptes constitucionals i de la tradició catalana i els criteris actuals sobre la persona jurídica fundacional.

Per això, els principis inspiradors d'aquesta Llei són:

a) La naturalesa d'institució del dret privat que correspon a la fundació, les fundacions seran entitats privades que, per raó de llurs finalitats d'interès general, restaran sotmeses al control dels poders públics només en la mesura necessària perquè quedin garantits el respecte a la voluntat fundacional i l'efectiva dedicació del seu patrimoni al compliment de les finalitats d'interès general que les defineixen.

b) Per respecte a llur naturalesa privada, la Llei concedeix una àmplia iniciativa a la voluntat dels fundadors, limitada només per l'existència, estrictament jurídica, del compliment d'aquells preceptes que determinen les característiques essencials de la fundació: separació

d'uns béns del patrimoni dels fundadors i aportadors, que justifica l'atorgament de la personalitat jurídica; dedicació permanent d'aquests béns a finalitats d'interès públic, garantint que aquestes finalitats no podran ésser tergiversades i, com a conseqüència, eliminació total de qualsevol lucre privat.

c) A més a més, per a adaptar-se a les exigències de les lleis fiscals, s'estableixen dos preceptes concrets: la prohibició que els membres dels òrgans de govern rebin una retribució per l'exercici del càrrec i l'obligació de retre comptes al protectorat. En realitat, aquesta segona exigència s'adiu moltíssim amb l'essència del negoci fundacional, i l'altra no la contradia pas.

d) S'hi preveu que el control administratiu s'exerceixi principalment en forma d'aprovacions d'actes més que no pas en forma d'autoritzacions prèvies, com correspon a una entitat de dret privat. La vigilància bàsica s'exercirà a través de la qualificació dels documents que s'han d'inscriure en el Registre de Fundacions i de l'examen dels comptes i de la memòria anual; l'autorització prèvia només s'estableix per a evitar qualsevol desviació perillosa en inversió del patrimoni que constitueix una garantia d'encert per als patrons mateixos, i per als actes extraordinaris de modificació i extinció de la fundació.

e) La submissió a la jurisdicció ordinària és total pel que fa a l'exigència de responsabilitat als òrgans de govern, àdhuc per a tot allò que es refereix a la imposició de mesures cautelars. Quant a les facultats del protectorat, sempre s'atribueix a la jurisdicció contenciosa administrativa la possibilitat de dir-hi la darrera paraula. Amb això, tant els fundadors i els aportadors com els membres dels òrgans de govern i els mateixos beneficiaris de les fundacions poden estar segurs que llurs interessos respectius resten totalment garantits.

f) La normativa d'aquesta Llei s'aplicarà uniformement a tota mena de fundacions privades, corregint el sistema contrari que preval en la legislació estatal, si bé aquesta és en tràmit de modificació per a adequar-la al dit criteri. Això no ha d'ésser obstacle perquè, en l'àmbit purament administratiu, cada Departament, per raó de la matèria, pugui atendre les necessitats dels diversos tipus de fundacions proveint a llur foment, coordinació i ajuda. S'ha volgut distingir expressament entre allò que constitueix el nucli del dret privat, que es regirà únicament per aquesta Llei, i totes aquelles relacions de dret públic que afecten l'interès general que les fundacions han de perseguir necessàriament, les quals s'hauran de mantenir amb els Departaments corresponents.

g) Aquesta Llei, com a llei de dret privat, no ha de tenir un reglament general d'execució. No obstant això, una disposició addicional de la Llei estableix la necessitat de reglamentar l'organització del protectorat, advertint, però, que aquesta reglamentació no pot imposar a les fundacions cap més obligació substantiva no establerta en les lleis.

Hom creu que la promulgació d'aquesta Llei ha de contribuir a exercir millor el dret de fundació, tal com vol la Constitució espanyola, a precisar i a estimular un dret fonamental dels ciutadans respectant-ne el contingut essencial i, per tant, a garantir seriosament que les fundacions privades constituïran un instrument jurídic i econòmic apte per a regular la col·laboració privada en el

camp de les activitats d'interès general que justificarà el tracte favorable de tipus processal i fiscal establert per les lleis vigents.

Article 1

Es regeixen per la present Llei les fundacions privades a què es refereix l'article 9, apartat 24, de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, constituïdes en l'exercici del dret de fundació reconegut en la Constitució per les persones naturals o jurídiques privades que afectin patrimoni a la realització, sense afany de lucre, de finalitats d'interès general i que exerceixin les seves funcions principalment a Catalunya.

Article 2

-1 Les fundacions privades, constituïdes d'acord amb aquesta Llei, són persones jurídiques amb plena capacitat jurídica i d'obrar per a complir llurs finalitats, amb les limitacions que els imposin la mateixa Llei o llurs estatuts.

-2 La personalitat jurídica d'aquestes fundacions comença en l'instant mateix que, conforme a la present Llei, hauran restat vàlidament constituïdes.

-3 Podran gaudir dels privilegis processals i dels beneficis fiscals concedits per l'Estat, en el cas que, segons les disposicions del mateix Estat, reuneixin els pressupostos i els requisits necessaris per a gaudir-ne.

-4 Cap altra entitat, de les subjectes a la legislació de la Generalitat de Catalunya, no podrà utilitzar el nom de fundació privada.

Article 3

-1 L'aportació del patrimoni fundacional s'ha de fer per cessió gratuïta entre vius o per successió per causa de mort, i pot consistir en béns i en drets de qualsevol mena.

-2 La dotació inicial pot ésser augmentada més endavant pels fundadors o per terceres persones. Les fundacions poden rebre donatius destinats a la realització de les finalitats fundacionals.

-3 La dotació d'una fundació no pot consistir només en el propòsit de recaptar donatius, ni que siguin quotes o subvencions periòdiques, llevat que en fos garantida plenament la continuïtat en una quantia suficient per a complir les finalitats fundacionals.

-4 Els models i les càrregues que gravin els béns aportats no poden absorbir llur valor. Tampoc no poden significar unes despeses anuals que impedeixin el compliment de l'obligació establerta en l'apartat 2 de l'article 5, llevat, en aquest cas, que ho autoritzi el protectorat, atès l'interès de la fundació.

Article 4

-1 Els béns que constitueixen la dotació d'una fundació poden ésser destinats amb caràcter permanent al compliment directe de les finalitats fundacionals en forma d'immobles, instal·lacions o béns de natura moble, adequats per a aquest compliment. Aquests béns només poden ésser alienats a títol oneros i en les condicions establertes pels fundadors, excepte si el protectorat ho disposés altrament per a un supòsit determinat.

-2 La resta de la dotació ha d'ésser invertida normalment en béns fructífers, els quals només podran ésser alienats per a

reinvertir el preu que se n'obtingui en l'adquisició d'altres béns fructífers, que quedaran subrogats en el lloc dels alienats.

-3 Quan el patronat cregui que el manteniment del patrimoni o un altre benefici per a la fundació exigeix gravar els béns de la dotació o consumir-ne una part, caldrà que obtingui l'autorització prèvia del protectorat per a dur a terme l'operació o per a quedar eximit de l'obligació de reinvertir.

-4 La inversió de tot o d'una part del patrimoni d'una fundació en empreses mercantils, sempre que atribueixi a aquella la qualitat de comerciant en termes legals, ha d'ésser autoritzada pel protectorat.

Article 5

-1 La finalitat fundacional ha d'ésser lícita, servir l'interès general i beneficiar persones no individualment determinades.

-2 A la realització de la finalitat fundacional ha d'ésser destinat almenys el vuitanta per cent de les rendes que obtingui la fundació i dels altres ingressos que no formin part de la dotació de la fundació.

Article 6

-1 La fundació queda constituïda amb l'atorgament de la carta fundacional en escriptura pública, sempre que aquella s'inscriu en el Registre de Fundacions.

-2 La voluntat fundacional manifestada en testament ha d'ésser executada per les persones designades pel fundador, les quals hauran de completar-la amb els requisits que s'exigeixen per a la carta fundacional, atorgar aquesta i demanar-ne la inscripció en el Registre. Si no ho fessin, per qualsevol causa, l'omissió serà suplerta pel protectorat.

-3 Les herències a favor d'una fundació no podran ésser repudiades sense autorització prèvia del protectorat.

-4 Les herències a favor d'una fundació s'entenen acceptades sempre a benefici d'inventari.

Article 7

-1 La transmissió del domini dels béns aportats a una fundació i el gaudi dels privilegis i els beneficis establerts en l'apartat 3 de l'article 2 es produeixen en el moment de la inscripció en el Registre de Fundacions, però llurs efectes es retrotrauran a la data de l'atorgament de la carta fundacional o, si s'esqueia, al dia de la defunció del fundador.

-2 Els òrgans de govern d'una fundació no inscrita poden, dintre de llurs facultats, atorgar actes, adquirir drets i contreure obligacions, que considerin inajornables, en nom i interès d'aquella en constitució, els quals s'entendran assumits automàticament per la fundació quan es produeixi la inscripció. Altrament, el patrimoni fundacional respondrà de les obligacions concretes, i, en allò que manqui, la responsabilitat recaurà solidàriament sobre les persones que hagin contractat.

Article 8

L'escriptura pública de carta fundacional contindrà almenys:

- a) Les circumstàncies personals dels fundadors, siguin

persones físiques o jurídiques, que determinen llur capacitat per a constituir una fundació.

b) La voluntat de constituir una fundació privada, la qual implica la submissió als preceptes d'aquesta Llei.

c) Els estatuts que regularan el funcionament de la fundació ajustats a les disposicions de l'article 9.

d) La dotació inicial de la fundació, amb la descripció i la naturalesa dels béns i els drets que la integren, llur pertinença i llurs càrregues i el títol de l'aportació.

e) Els noms de les persones naturals o jurídiques que han de constituir el patronat inicial de la fundació.

L'acceptació dels càrrecs podrà fer-se constar en la mateixa escriptura o en una altra, o en un document privat amb les firmes legitimades.

Article 9

-1 En els estatuts de la fundació han de constar almenys:

a) La denominació, que haurà de contenir necessàriament els mots "fundació privada" i, a continuació i entre parèntesis, "subjecta a la legislació de la Generalitat de Catalunya".

b) Les finalitats fundacionals, ajustades a les disposicions de l'article 5 d'aquesta Llei, i limitades de manera total o principal a Catalunya.

c) El domicili de la fundació, situat dintre el territori de Catalunya.

d) Les regles bàsiques per a l'aplicació dels recursos a les finalitats fundacionals i per a la determinació dels beneficiaris.

e) La regulació del patronat, òrgan de govern de la fundació, expressant-ne la composició, la forma de designació i la renovació dels patrons, les facultats que assumiran i la manera de deliberar i de prendre acords.

-2 La previsió de la destinació dels béns sobrants, en cas d'extinció de la fundació, només podrà fer-se a favor d'altres fundacions, d'entitats públiques o d'entitats privades, sense ànim de lucre i amb finalitats anàlogues. Si els estatuts no la preveïessin, correspondrà al protectorat de decidir-la dintre dels límits assenyalats.

-3 Els estatuts podran contenir, a més, qualsevol altres estipulacions que els fundadors vulguin, mentre no contradiguin aquesta Llei.

Article 10

-1 La carta fundacional, les modificacions posteriors del contingut dels estatuts, els actes de fusió, agregació i extinció, i les successives renovacions del patronat han d'inscriure's en el Registre de Fundacions de la Generalitat.

-2 La inscripció és obligatòria i només pot ésser denegada si els documents no s'ajusten a les disposicions d'aquesta Llei.

-3 El Registre és públic. Les certificacions que lliura donen fe del seu contingut.

Article 11

-1 Qualsevol fundació ha de comptar almenys amb un òrgan de govern amb el nom de patronat. Els estatuts en determinaran la composició i el funcionament d'acord amb l'apartat 1.e) de l'article 9. Hauran d'ajustar-se, en tot cas, a les disposicions que segueixen.

-2 El patronat té la representació de la fundació, la qual comprèn totes aquelles facultats que siguin necessàries per a la realització de les finalitats fundacionals.

-3 El patronat és un òrgan col·legiat constituït per tres membres, com a mínim. Els patrons, persones físiques, han de gaudir de la plena capacitat civil; les persones jurídiques hauran de fer-se representar en el patronat per una persona física. Quan la qualitat de patró sigui atribuïda al titular d'un càrrec, podrà actuar en nom seu la persona que reglamentàriament el substitueixi. En cap altre cas els patrons no poden delegar llur representació, puix l'exercici del càrrec és personalíssim.

-4 Si els estatuts no ho prohibeixen, el patronat pot delegar les seves facultats en un, o més d'un, dels seus membres i nomenar apoderats generals o especials amb funcions i responsabilitat mancomunades o solidàries. Mai no són delegables l'aprovació dels comptes, la formulació del pressupost, l'alineació i el gravamen dels béns immobles i dels valors mobiliaris no cotitzats en borsa ni qualsevol altre acte que necessiti l'autorització o l'aprovació del protectorat.

-5 Els patrons exerceixen llur càrrec gratuïtament, però poden ésser reemborsats de les despeses, degudament justificades, que aquest els produeixi.

-6 Els patrons entren en funcions després d'haver acceptat expressament el càrrec en els termes de l'article 8.e).

Article 12

-1 Els components del patronat estan obligats a:

a) Fer que es compleixin estrictament els fins fundacionals, d'acord amb allò que disposen els estatuts de la fundació.

b) Conservar els béns i els drets que integren el patrimoni de la fundació i mantenir-ne plenament la productivitat, segons els criteris financers i d'acord amb les circumstàncies econòmiques.

c) Servir el càrrec amb la diligència d'un administrador lleial, segons estableixin la llei i els estatuts.

-2 Els components del patronat són responsables del compliment d'aquestes obligacions en els termes que estableixen les lleis.

-3 L'acció de responsabilitat serà exercida davant els Tribunals ordinaris per la mateixa fundació, pel protectorat o per aquells que seran legitimats d'acord amb les lleis.

Article 13

-1 Cada any el patronat formularà un inventari-balanç, tancat el trenta-u de desembre, que reflecteixi amb claredat i exactitud la situació patrimonial de la fundació en aquella data, i una memòria de les activitats realitzades durant l'any i de la gestió econòmica del patrimoni, suficient per a fer conèixer i justificar el compliment de les finalitats fundacionals i dels preceptes legals. També practicarà la liquidació del pressupost d'ingressos i de despeses de l'any anterior i formularà el corresponent a l'exercici actual.

-2 Els esmentats documents han d'ésser dipositats en el Registre de Fundacions, dins dels tres mesos següents a la data de tancament de l'exercici.

-3 Els registres i els comprovants de comptabilitat que han de portar les fundacions seran aquells que, d'acord amb el

volum de llur patrimoni i la naturalesa de llurs activitats, bastin per a garantir la veracitat de les dades contingudes en els documents esmentats en el paràgraf 1. En tot cas, han d'ajustar-se a les normes de la comptabilitat general espanyola i a les exigències de la legislació fiscal que els siguin aplicables.

Article 14

-1 La modificació dels estatuts, la fusió o l'agregació a una altra fundació i l'extinció de les fundacions seran acordades pel patronat, el qual en cada cas n'haurà de justificar la necessitat o la conveniència, tenint sempre en compte la voluntat fundacional expressa o presumible. Aquests actes no poden ésser executats sense l'aprovació del protectorat.

-2 El mateix protectorat pot iniciar els expedients corresponents, escoltats els patrons de la fundació.

Article 15

-1 El protectorat de la Generalitat sobre les fundacions privades comprèn les facultats necessàries per a garantir el compliment acurat de la voluntat dels fundadors en els termes d'aquesta Llei.

-2 Les funcions del protectorat són:

a) Portar el Registre de Fundacions en la forma que s'establirà reglamentàriament i amb el contingut assenyalat en l'article 10.

b) Examinar els documents anuals que li lliuraran les fundacions, esmentats en l'article 13, per tal de comprovar el compliment de les finalitats fundacionals i de les obligacions d'aquesta Llei, i exigir-ne la presentació dins els terminis prescrits quan no es farà voluntàriament.

c) Als efectes esmentats, practicar, quan ho consideri necessari, la inspecció dels llibres, dels documents i de les activitats de les fundacions. En el cas que, per a exercir l'esmentat dret i deure, calgués entrar en els domicilis o locals de les fundacions, caldrà fer-ho d'acord amb les prescripcions legals.

d) Advertir els òrgans de govern de les fundacions d'allò que han de fer per a complir llurs obligacions i, si els advertiments no són atesos, iniciar les accions de responsabilitat que corresponguin davant dels tribunals ordinaris. En aquests casos, el protectorat podrà suggerir al tribunal que convé suspendre en tot o en part els patrons i els apoderats en l'exercici del càrrec o prendre altres mesures de cautela adequades.

e) Tramitar els expedients que s'han d'incoar per a la modificació dels estatuts de les fundacions i per a llur agregació, fusió o extinció. Aquests expedients seran aprovats mitjançant ordre fonamentada del Conseller competent de la Generalitat.

f) Tramitar i resoldre els altres expedients d'autorització o d'aprovació establerts en aquesta Llei.

g) Suplir les facultats dels òrgans de govern de les fundacions en tot allò que excedeixi les que els corresponguin segon aquesta Llei i els estatuts, particularment per a deixar constituïdes les noves fundacions i decidir sobre la destinació dels patrimonis quan no serà legalment possible de constituir-les o quan caldrà extingir-les. Així mateix, li correspon d'exercir provisionalment les funcions de l'òrgan de govern, si per

qualsevol raó o motiu manquen les persones cridades a integrar-lo.

Article 16

Els acords i les resolucions definitives del protectorat poden ésser recorreguts davant el Conseller competent de la Generalitat, i els d'aquest, presos en primera o en segona instància davant de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Disposició addicional

El Govern de la Generalitat procedirà, en el termini de dos mesos, a aprovar el Reglament d'organització i funcionament del protectorat de les fundacions, amb el benentès que no podrà imposar-los cap altra obligació substantiva no establerta preceptivament en les lleis.

Disposició transitòria primera

-1 Les fundacions privades existents, subjectes a aquesta Llei, han d'adaptar-hi llurs estatus i presentar-los a l'oficina del Registre de Fundacions de la Generalitat en el termini dels dotze mesos posteriors a la data de l'entrada en vigor, així com manifestar la composició actual del patronat.

-2 La manca d'acord entre el protectorat i una fundació sobre la subjecció a aquesta Llei serà resolta pel Consell Executiu de la Generalitat.

-3 El precepte del punt 2 de l'article 9 entrarà en vigor immediatament. Resten sense efecte des d'ara les disposicions dels estatuts de les fundacions que s'hi oposin.

Disposició transitòria segona

-1 Una vegada transcorregut el termini assenyalat en la Disposició anterior sense que hagi estat sol·licitada la inscripció dels Estatuts adaptats, quedaran en suspens totes les activitats de les fundacions respectives fins que no es compleixi el tràmit esmentat.

-2 El protectorat mitjançant sol·licitud raonada del patronat, podrà autoritzar les excepcions que calguin.

Per tant, ordeno que tots els ciutadans al quals sigui d'aplicació aquesta Llei cooperin al seu compliment i que els Tribunals i les Autoritats als quals pertorqui la facin complir.

Barcelona, 3 de març de 1982

JORDI PUJOL
President de la Generalitat
de Catalunya

MIQUEL COLL I ALENTORN
Conseller Adjunt a la Presidència